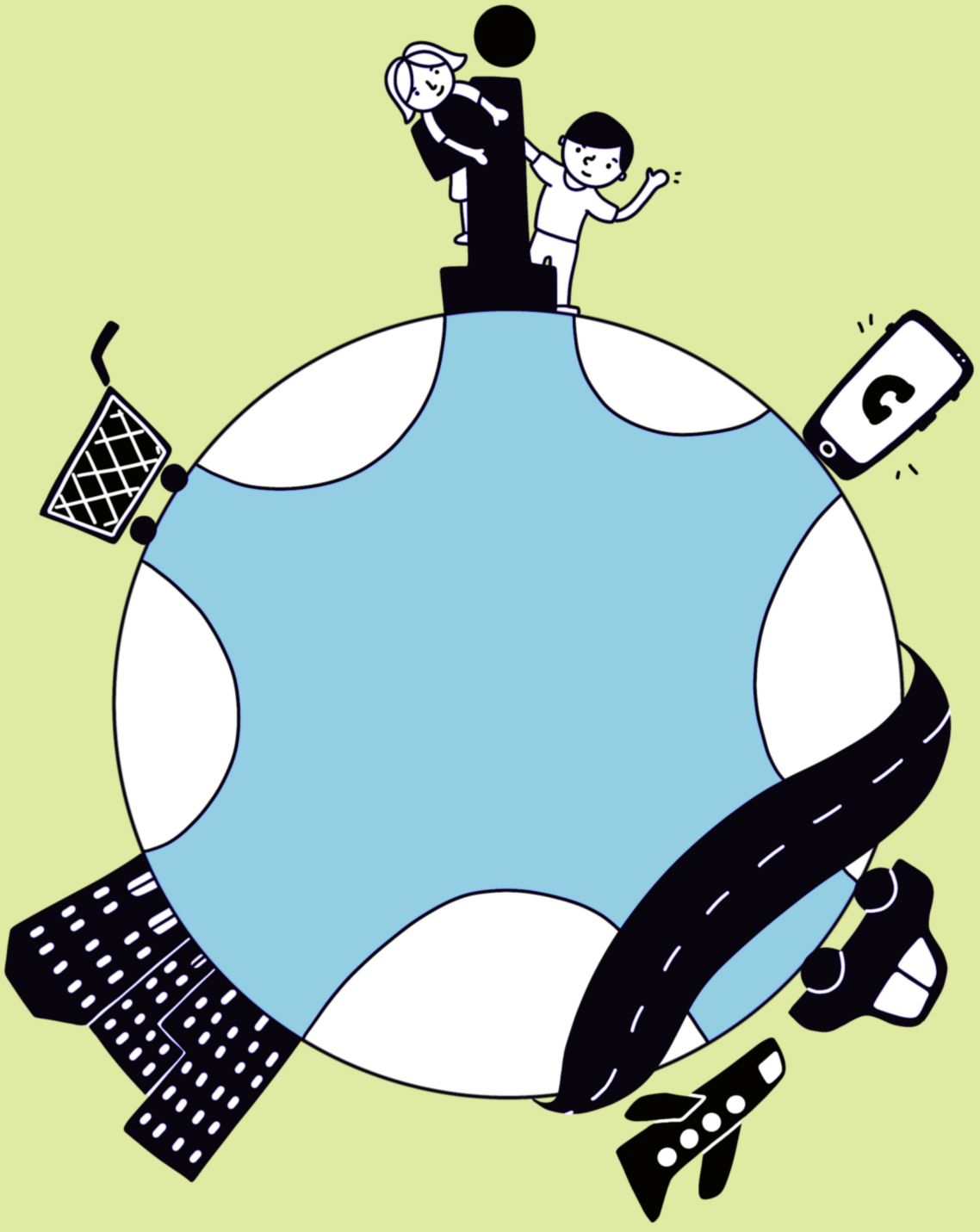
Komentár k článku 9

Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím

PRÍSTUPNOSŤ

Komentár k článku 9

PRÍSTUPNOSŤ

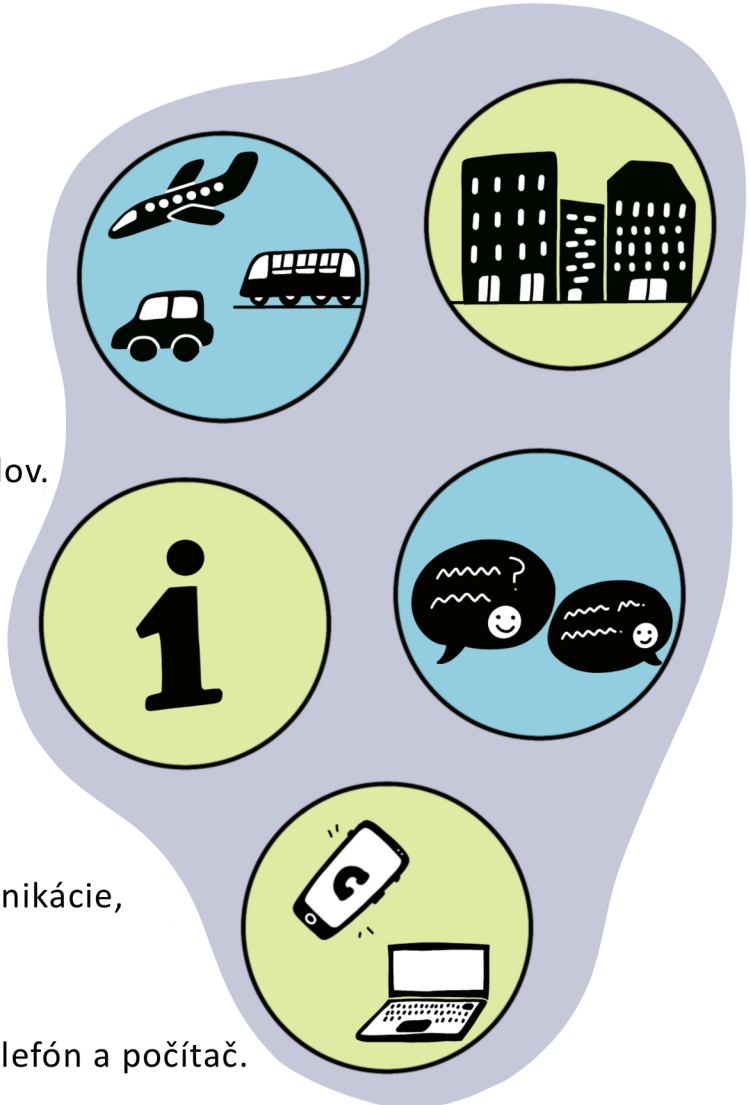

Výbor OSN* pre práva osôb
so zdravotným postihnutím
pripravil dôležitý dokument.

V dokumente sa píše o prístupnosti.
Čo je to **prístupnosť.**

Aj to,
aká je dôležitá pre ľudí so zdravotným postihnutím.

1. ÚVOD

Prístupnosť potrebujeme na to,
aby všetci ľudia mohli žiť v spoločnosti.

Prístupnosť napríklad znamená, že:

- Všetci ľudia sa dostanú do všetkých budov.
- Všetci ľudia môžu cestovať autobusom, vlakom alebo lietadlom.
- Všetci ľudia dostanú informácie, ktorým rozumejú.
- Všetci ľudia dokážu nájsť spôsoby komunikácie, aby si rozumeli.
- Všetci ľudia dokážu používať mobilný telefón a počítač.

* Organizácia spojených národov (OSN) je medzinárodná organizácia, ktorá spája väčšinu štátov sveta.

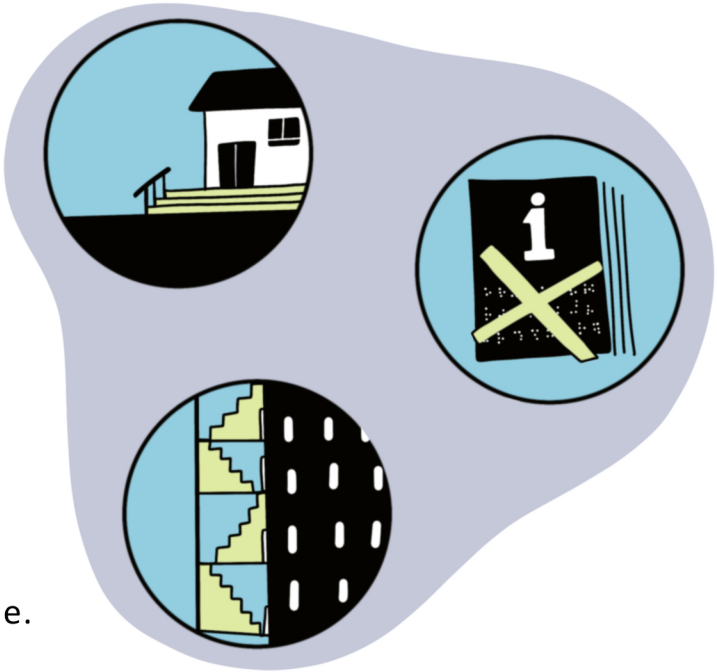
Toto všetko potrebujeme,
aby mohli
aj ľudia so zdravotným postihnutím
žiť nezávislý život*
a byť slobodní.

Väčšinu prekážok,
ktoré existujú,
vytvorili ľudia.

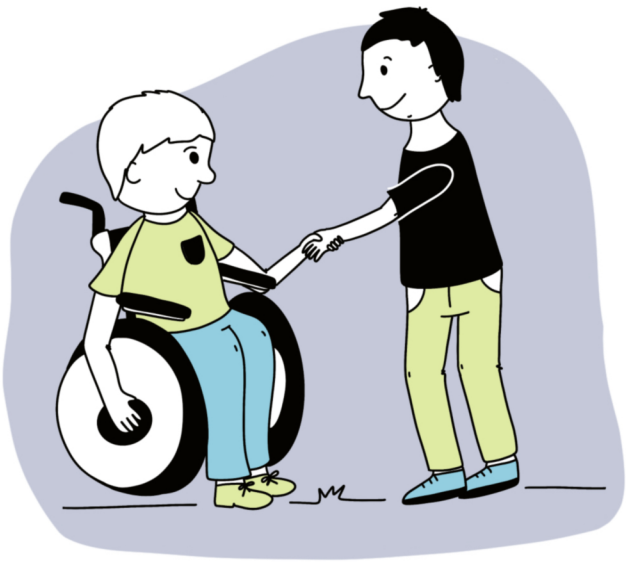
Napríklad:

- pri vchode do domu postavili schody,
  ale nie plošinu,
- nepostavili výťahy,
- nepripravili informácie v Braillovom písme.

Prostredie okolo nás si vytvárame spoločne.

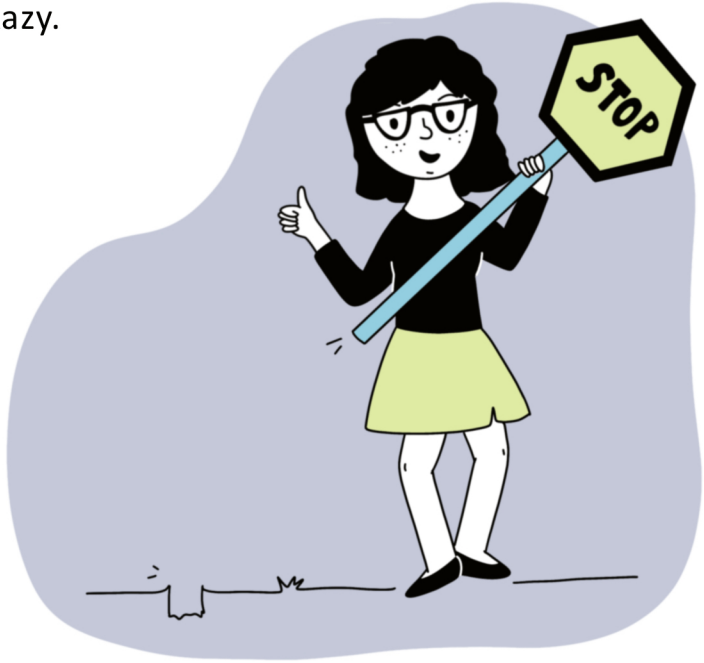
Keď zmeníme postoje
k ľudom so zdravotným postihnutím,
ľahšie zmeníme aj svoje prostredie.

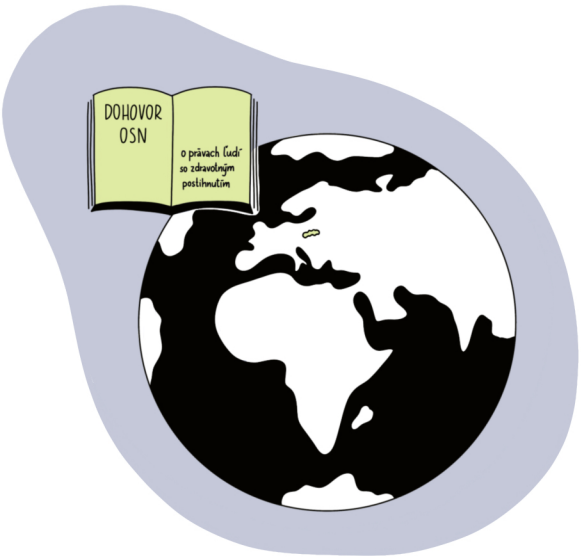
* Pozri zadnú stranu obálky

Prístupnosť neznamená zákazy a príkazy.
Naopak.

Prístupnosť pomôže
všetkým ľuďom lepšie žiť.

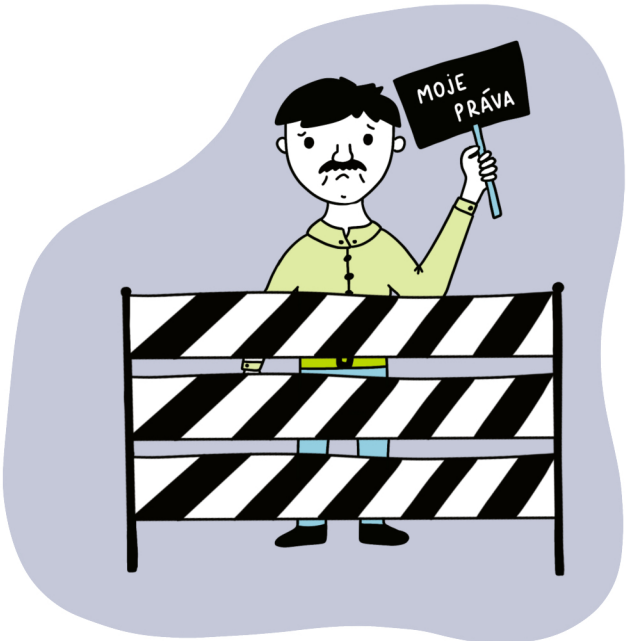

Štáty musia zaviesť pravidlá prístupnosti
pre všetkých ľudí.

Keď sú okolo prekážky,
ľudia so zdravotným postihnutím
nemôžu mnohé veci.

A tak sa porušujú ich práva.

2. ČO HOVORÍ ČLÁNOK 9 DOHOVORU O PRÁVACH OSÔB SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Cieľom Dohovoru je umožniť všetkým ľuďom nezávislý život a účasť v každej oblasti života.

Prístupnosť musí riešiť:

- fyzické prostredie,
- dopravu,
- informácie,
- komunikáciu a služby.

Prístupnosť je pre všetkých.

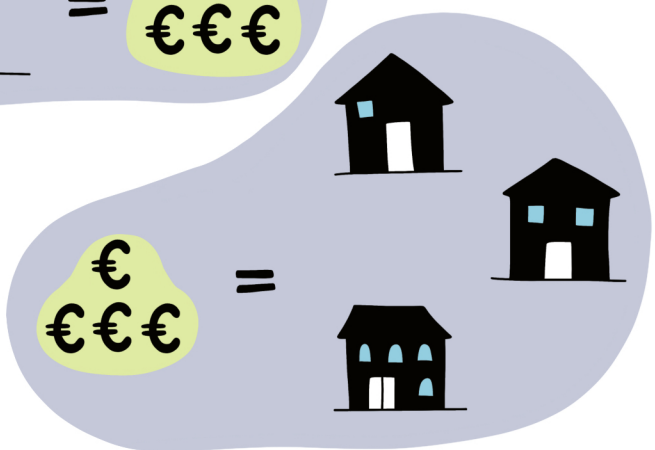
Univerzálny dizajn je spôsob, ako navrhovať prostredie, veci a služby pre všetkých.

Oprava niektorých starých budov, kde sú teraz služby, je drahá.

Preto je lacnejšie a jednoduchšie budovať nové komunitné služby.

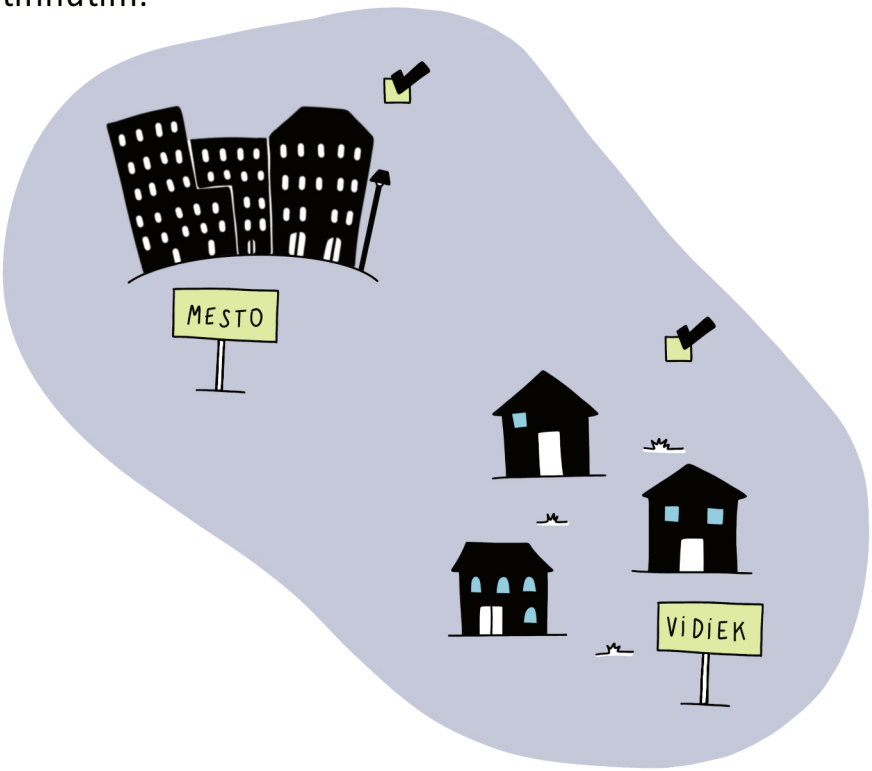

* Univerzálny dizajn sa často označuje takýmito ikonami.

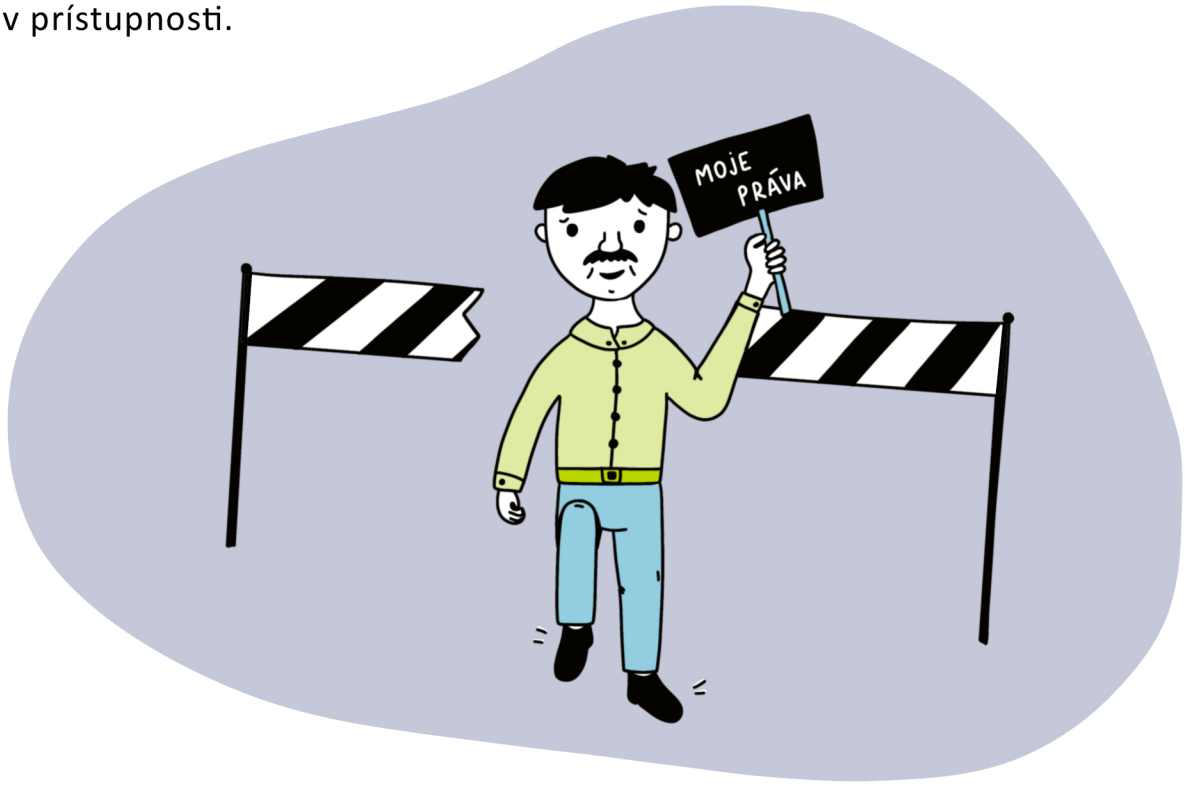
Využívanie univerzálneho dizajnu je pre všetkých,
nielen pre ľudí so zdravotným postihnutím.

Prístupnosť musí byť všade:

- aj v meste,
- aj na vidieku.

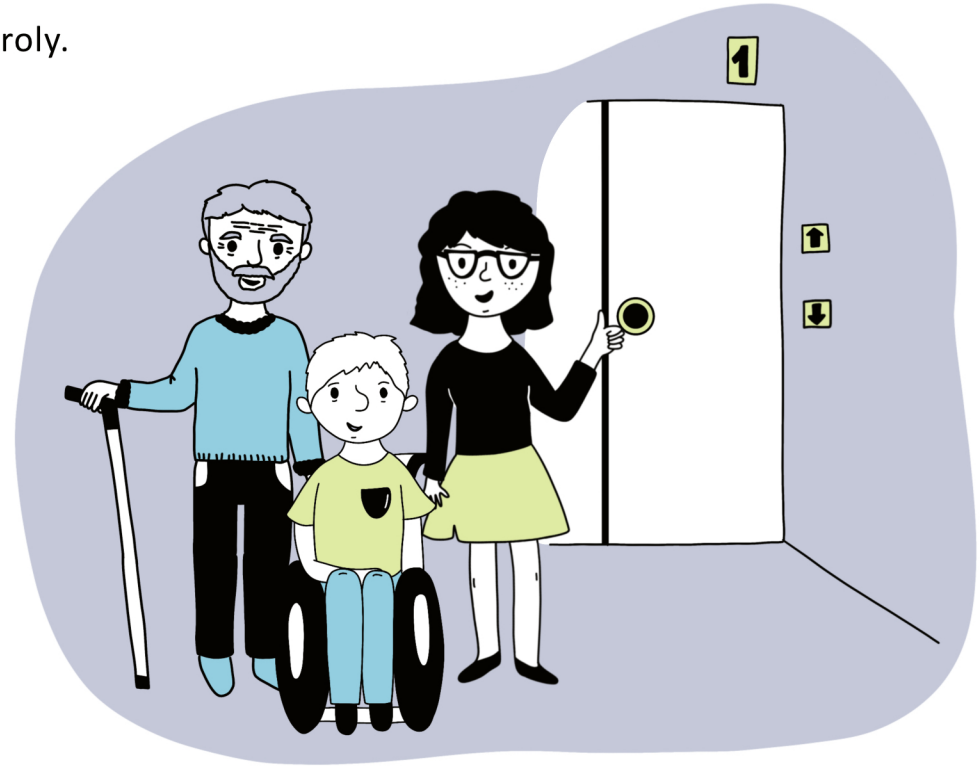
Musíme odstrániť všetky prekážky,
ktoré bránia v prístupnosti.

Štát musí mať systém kontroly.

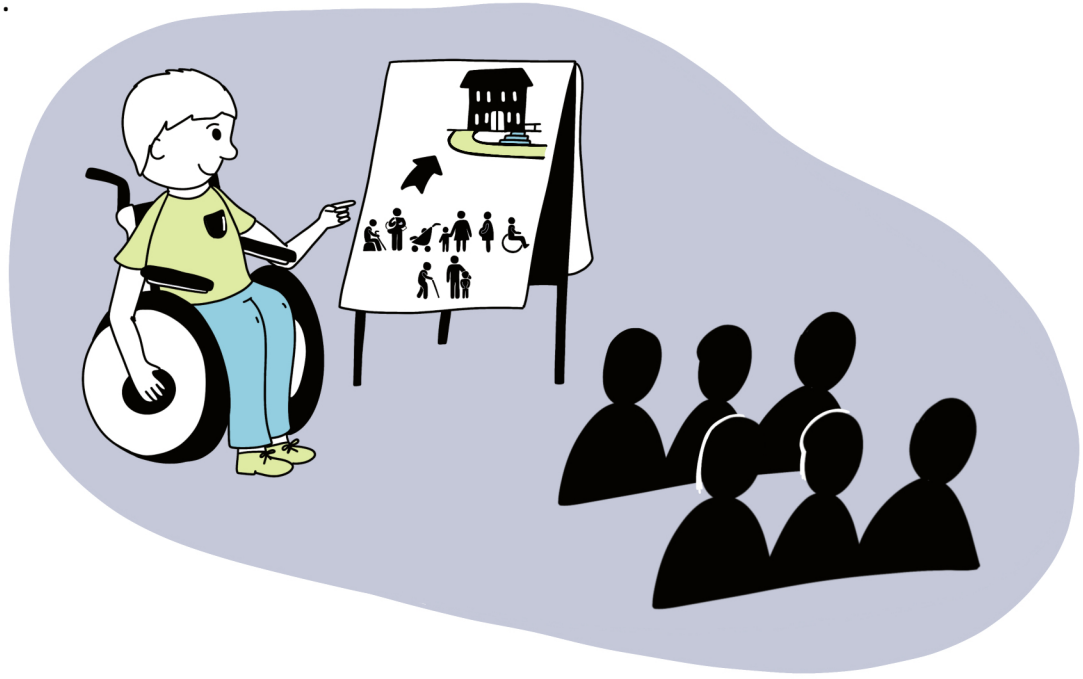
Musí zabezpečiť,
že nové služby a budovy
budú prístupné všetkým.

Potrebujeme poriadne
označovať prostredie:
budovy a cesty,
kde sa ľudia pohybujú.

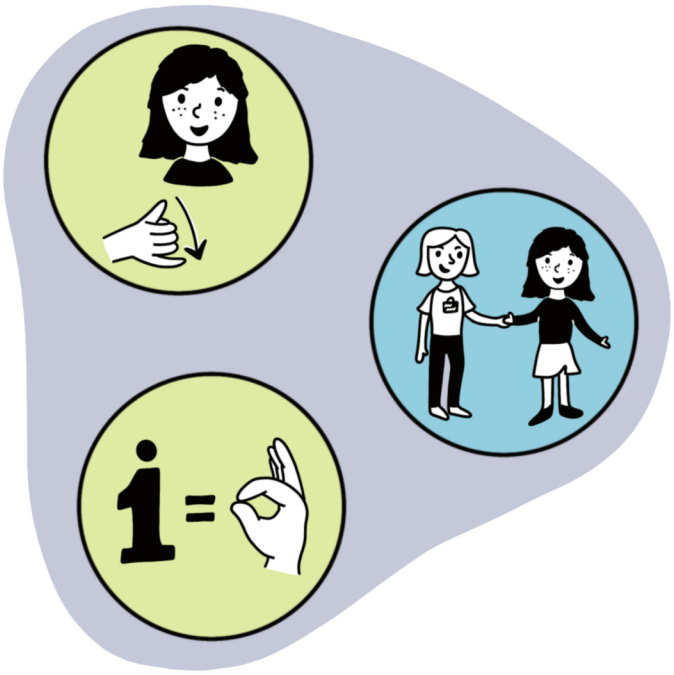

Štát by preto mal učiť
rôznych úradníkov a odborníkov,
čo je to prístupnosť.

Ľudia so zdravotným postihnutím
by mali skúšať nové produkty,
či ich vedia používať.

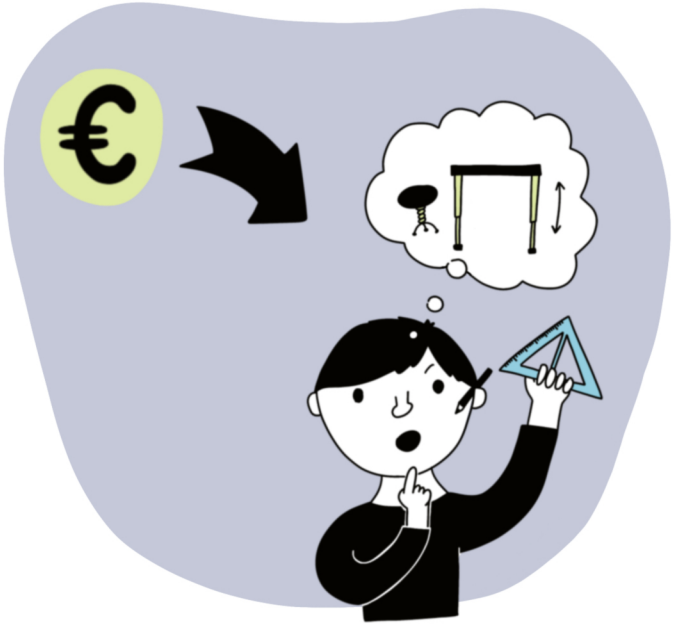
Bez zrozumiteľných informácií nemáme slobodu myslenia a ďalšie základné práva.

Preto potrebujeme mať:

- fungujúcu osobnú asistenciu,
- tlmočenie do posunkového jazyka,
- informácie v podobe, ktorej rozumieme.

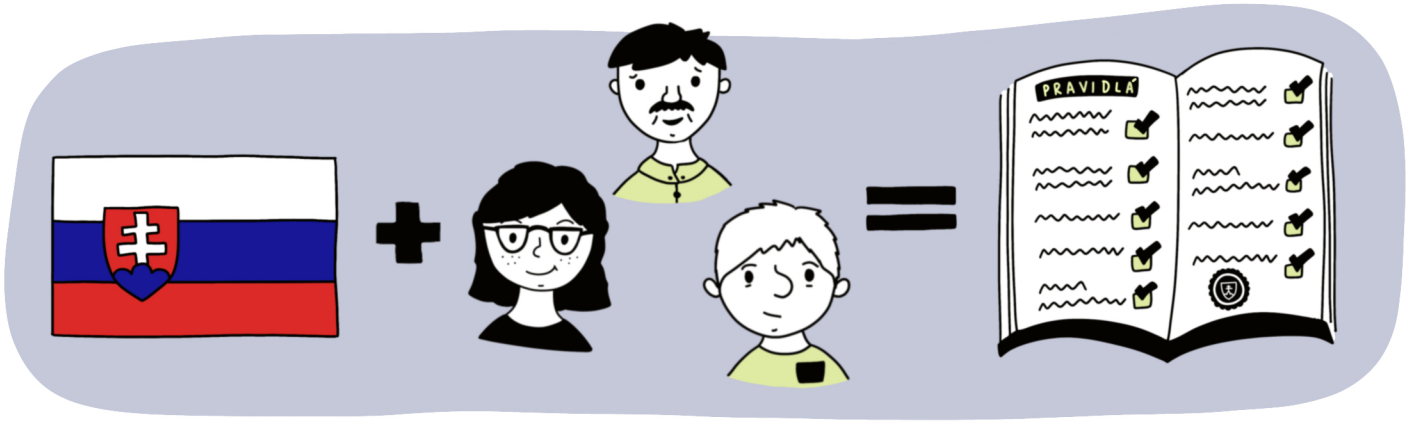
Musíme dávať peniaze na výskum a tvorbu prístupného prostredia, tovarov, služieb a informácií.

Všetky nové budovy, cesty, zariadenia, tovary, výrobky a služby musia byť prístupné pre všetkých.

Štát musí stanoviť pravidlá a podmienky prístupnosti.

Musí spolupracovať s organizáciami osôb so zdravotným postihnutím.

Nemôžeme sa vyhovárať,
že na prístupnosť nemáme dosť peňazí.

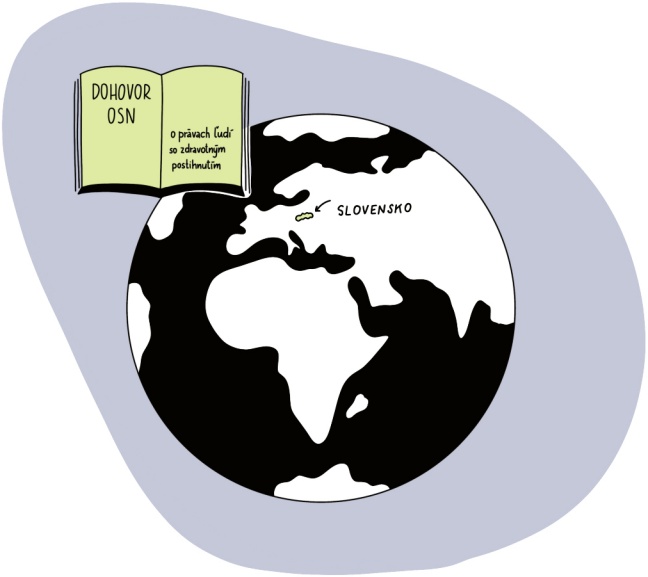

Primerané úpravy je štát povinný urobiť hneď,
keď to ľudia potrebujú.

3. POVINNOSTI ŠTÁTOV

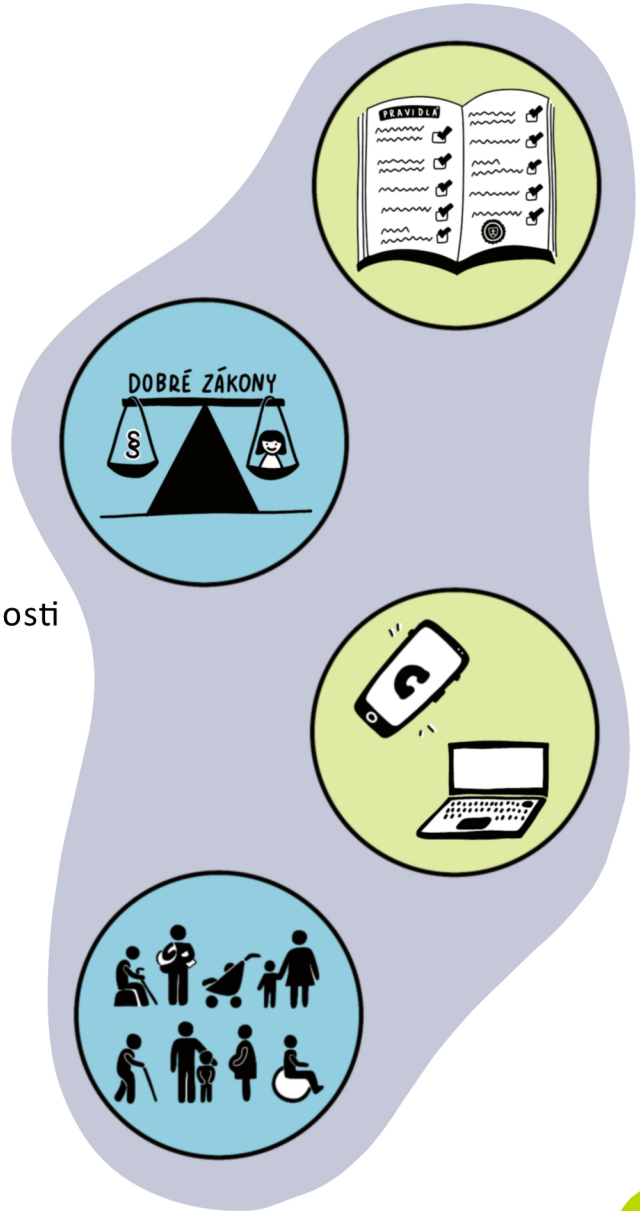
Štáty musia vedieť,
kde sú prekážky.

Potrebujú plán na ich odstraňovanie.

Priebežne, systematicky a postupne.

Štát musí pripraviť a schváliť národné pravidlá
prístupnosti a kontrolovať ich.

Prvé musia byť zákony.

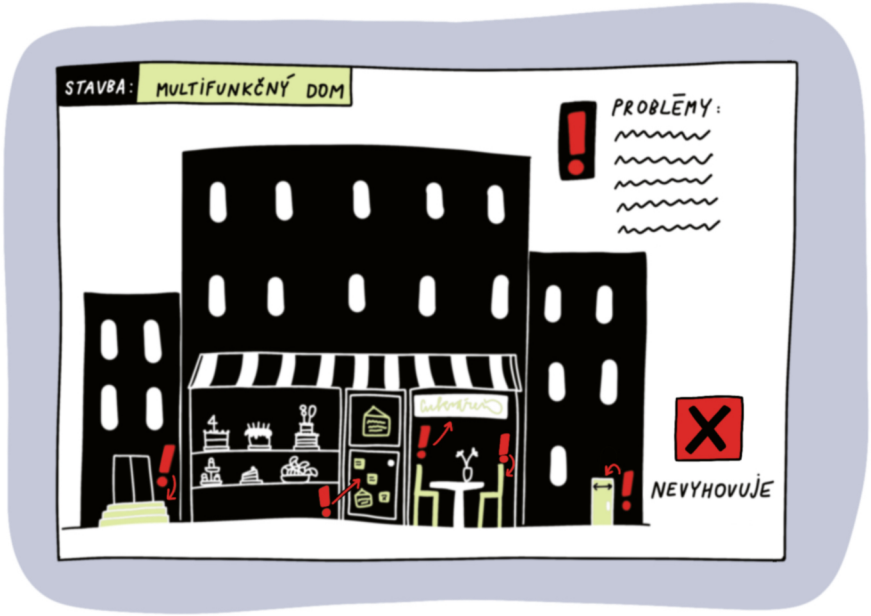
Zákony musia obsahovať aj podmienky prístupnosti
pre informačné technológie
aj pre osoby so zdravotným postihnutím.

Do zákonov sa musí doplniť univerzálny dizajn
ako základný princíp.

Postupne tak všetky služby a budovy budú prístupné.

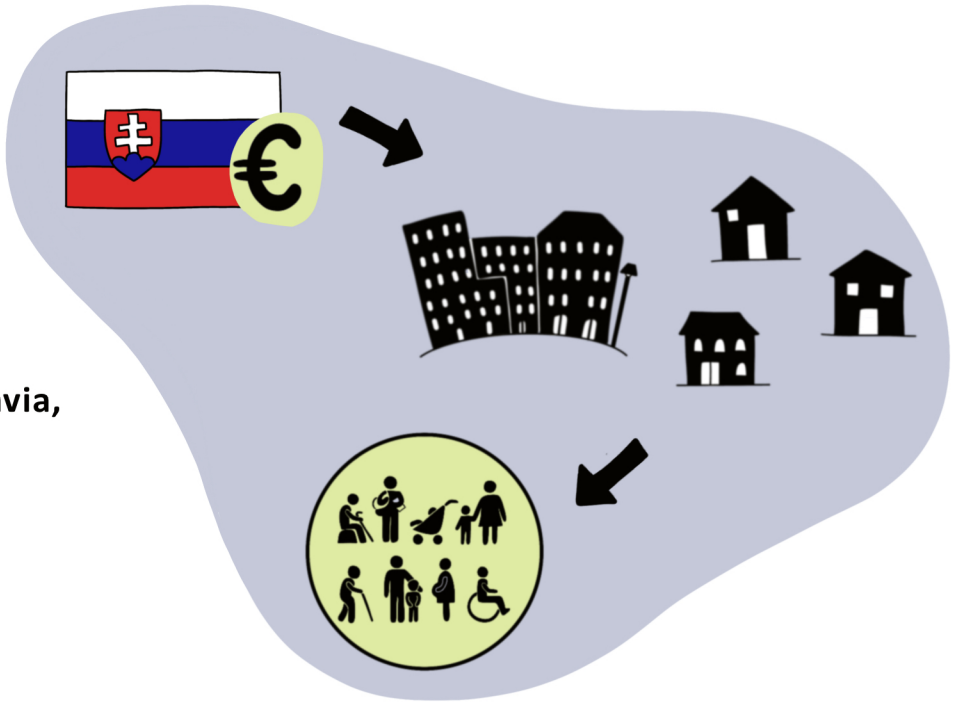
Inak ich treba zakázať,
lebo diskriminujú
niektorých ľudí.

Týka sa to služieb
štátu, obcí, ale aj firiem.

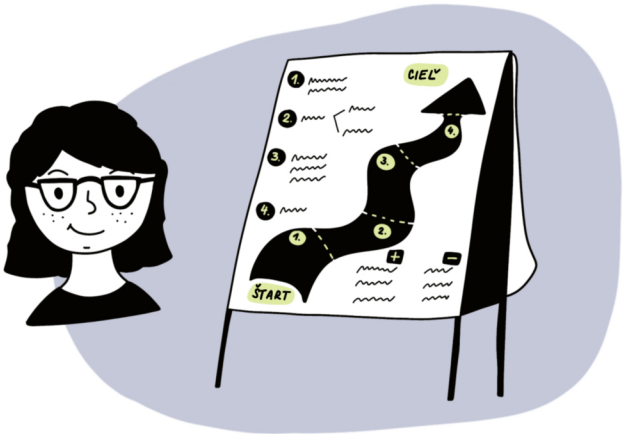

Peniaze,
ktoré má štát alebo obec,
sú verejné.

Preto všetko,
čo sa za ne kupuje alebo stavia,
musí byť prístupné.

Slovensko musí prijať stratégiu
a plán na zavedenie prístupnosti.

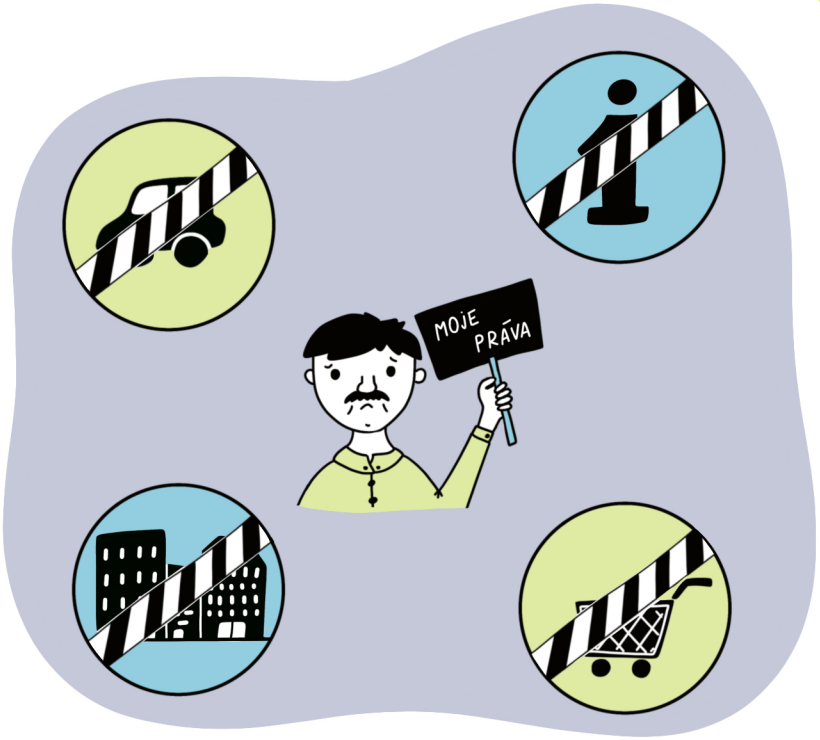

4. PRÍSTUPNOSŤ A INÉ PRÁVA ĽUDÍ SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Odmietnutie prístupu k:

- prostrediu,
- doprave,
- informáciám,
- službám pre verejnosť,

je **diskriminácia.**

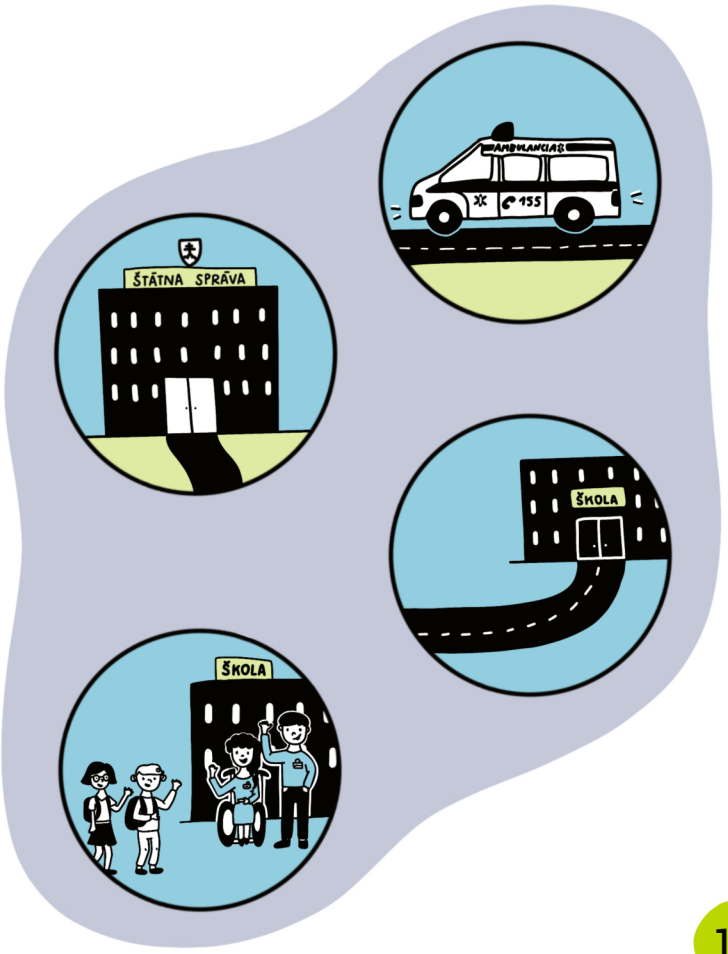

Takto sú ľuďom so zdravotným postihnutím obmedzené aj iné práva.

Prístupnosť sa musí riešiť komplexne.

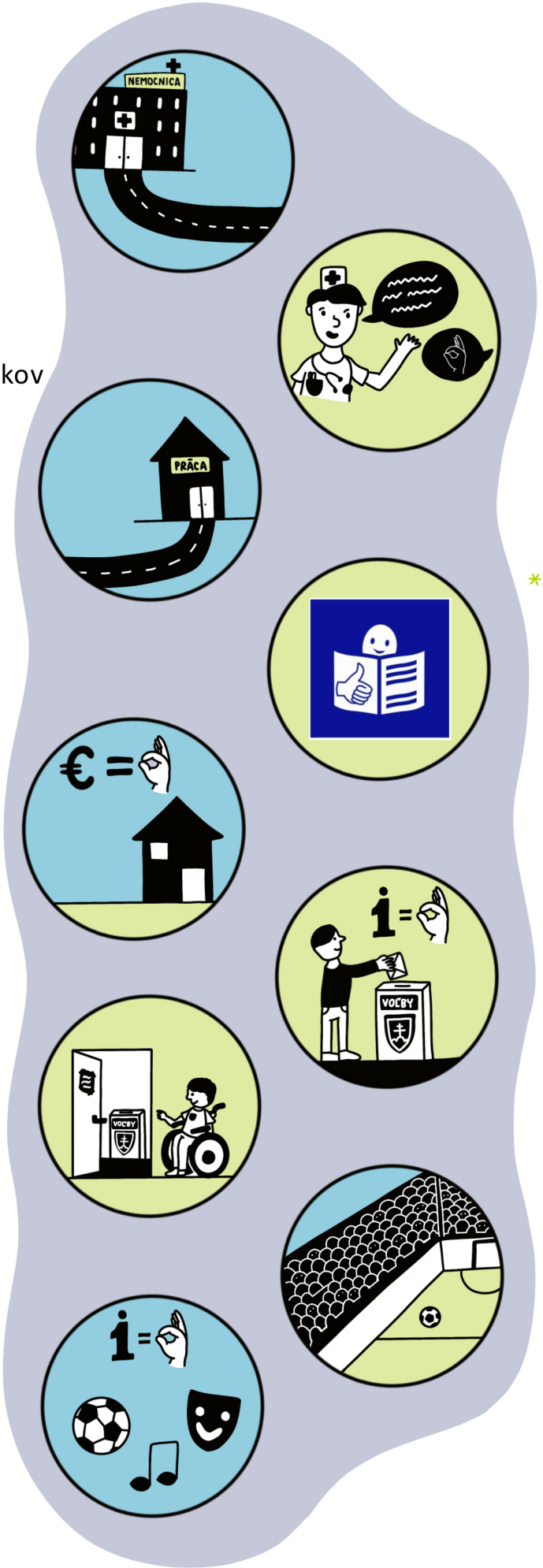
Prístupnosť znamená, že:

- Záchranný systém musí byť prístupný aj pre ľudí so zdravotným postihnutím.
- Verejné a štátne budovy (úrady) musia byť prístupné.
- Doprava do škôl a budovy škôl musia byť prístupné.
- Inkluzíve vzdelávanie musí byť prístupné pre všetkých.

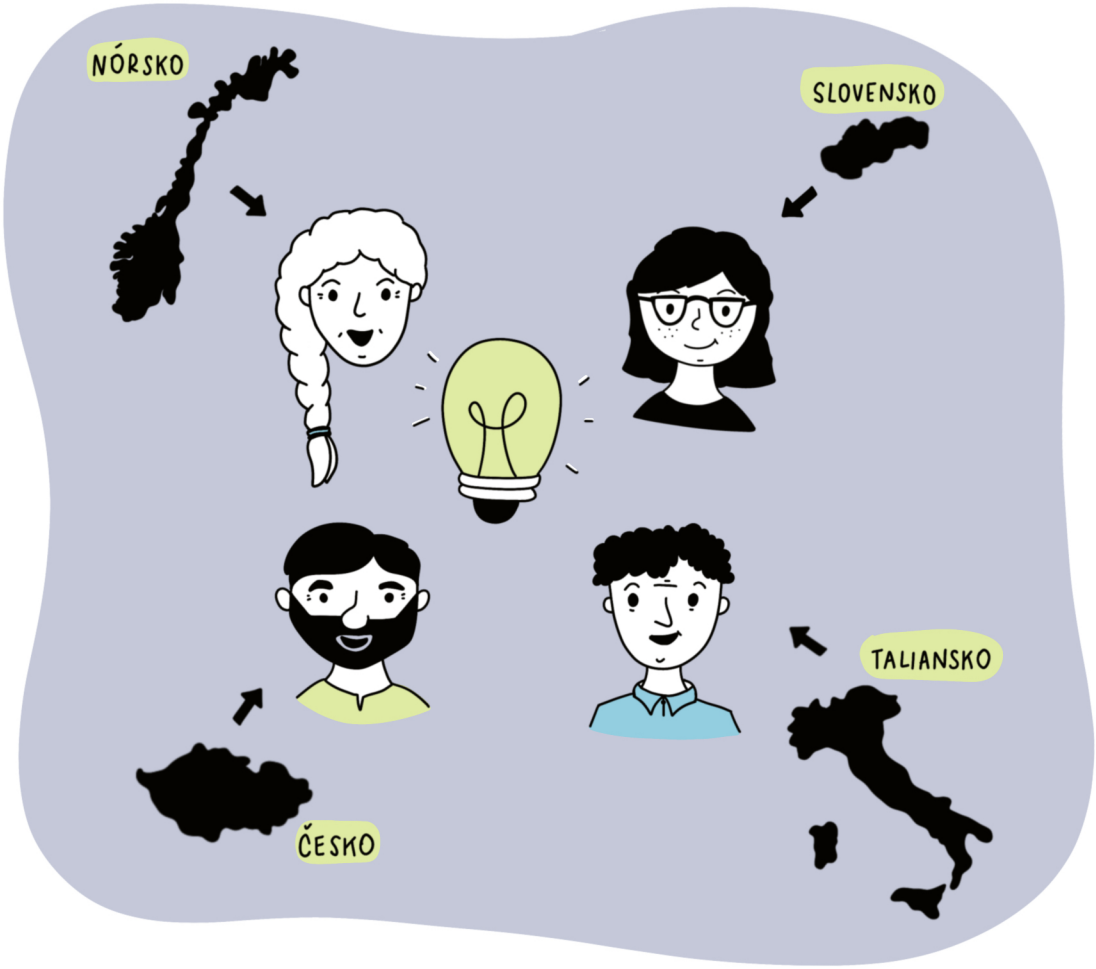
Prístupnosť znamená, že:

- Nemocnice a sociálne služby musia byť prístupné pre všetkých ľudí. Aj pre ženy a dievčatá so zdravotným postihnutím.
- Informácie od lekárov a sociálnych pracovníkov musia byť zrozumiteľné pre všetkých.
- Pri zamestnávaní, ak je to potrebné, musia byť upravené pracoviská tak, aby boli prístupné.
- Štát musí pomáhať a zabezpečovať ľahkočitateľné a ľahkozrozumiteľné informácie a informačné systémy.
- Štát musí ponúkať bezbariérové bývanie za rozumnú cenu.
- Informácie o voľbách musia byť zrozumiteľné všetkým.
- Volebné miestnosti musia byť prístupné pre každého.
- Kultúrne priestory a športoviská musia byť prístupné pre všetkých ľudí.
- Štát musí zabezpečiť prístup k informáciám o kultúre a športe vo všetkých zrozumiteľných formátoch.

* Takéto špeciálne upravené texty majú aj svoje oficiálne logo.
Viac informácií nájdete tu: https://easy-to-read.eu/european-logo/

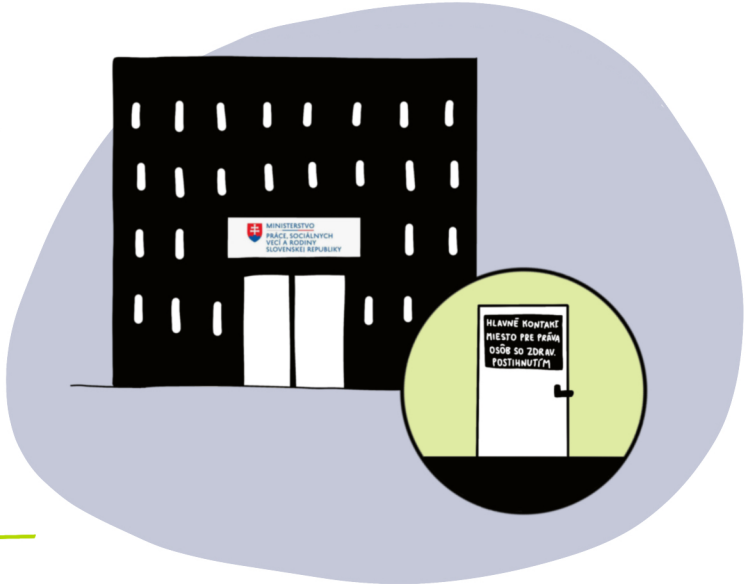
Na zlepšovaní prístupnosti môžeme spolupracovať aj s inými štátmi.

U nás na Slovensku je
Hlavné kontaktné miesto na uplatňovanie Dohovoru.*

Tam majú pripravovať návrhy na zlepšenie prístupnosti.

Mali by spolupracovať
aj s osobami so zdravotným postihnutím.

* Hlavné kontaktné miesto má **sídlo** tu:
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Špitálska 4,6,8
816 43 Bratislava

Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím vydal viacero všeobecných komentárov k niektorým článkom Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.
V ľahkočitateľnej verzii si môžete prečítať aj všeobecný komentár **k článku 19** (Žiť nezávisle a byť začlenený do komunity) a **článku 24** (Právo na vzdelávanie). Hovorí sa v nich o tom, čo je potrebné, aby ľudia žili nezávislý život, boli začlenení do komunity a čo znamená inkluzívne vzdelávanie, prečo je potrebné a dôležité.

ISBN 978-80-89851-29-4

Easy Read podľa oficiálneho prekladu zostavili:
Miroslav Cangár, Lucia Cangárová a Maria Machajdíková
Jazyková korektúra: Kamila Adamkovičová
Ilustrácie: Lucia Cangárová